

ועוד ועיקר: להוסיף בלימוד והפצת פנימיות התורה (ותורה בכלל – ענינו של יעקב), שמן (רוזן דרוזין) שבתורה, באופן שמאיר „על פתח ביתו מבחוק“⁷, „יפוצו מעינותיך חוצה“⁸, „עד דכליא רגלא דתרמודאי“⁷.

(משיחות ש"פ מקץ, שבת (ו') חנוכה, אדר"ח טבת תשנ"ב)

(7 שבת שם.
8 משלי ה, טז.)

הי' שותף בהפצת עניני "משיח וגאולה"!!!
להקדשות ולפרטים נוספים:
טל.: 753-6844 (718) או 934-7095 (323)
אימייל: info@torah4blind.org

Be A Partner
In Spreading *Inyonei Moshiach U'geula!!!*
To Dedicate This Publication
In Honor Of Your Family Or A Loved One
For More Info. Call:
(718) 753-6844 or (323) 934-7095
or email: info@torah4blind.org

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:
<http://www.torah4blind.org>
TO DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

חנוכה

(יו"ל לקראת שבת פ' מקץ ה'תשפ"ה)

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק ג
(תרגום הפשי)

יוצא לאור על ידי
„מכון לוי יצחק“
כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וחמש לבריאה
שנת שבעים וחמש לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח

גה.

מהתגלות תורת חסידות חב"ד ע"י רבינו הזקן בי"ט כסלו הולך וניתוסף ביתר שאת וביתר עוז בכל שבעת הדורות דנשיאי תורת חסידות חב"ד, כולל ובמיוחד ע"י התייסדות ישיבת תומכי תמימים, חיילי בית דוד שיוצאים למלחמת בית דוד לנצח את אלה, אשר חרפו עקבות משיחך¹, ולהביא בפועל ההתגלות דוד מלכא משיחא², ובפרט בדורנו זה, שכבר נשלמו כל הענינים, וצריכים רק „לפתוח את העיניים” ולראות ש„הנה זה (המלך המשיח) בא”³.

* * *

מההוראות מהאמור לעיל בנוגע למעשה בפועל:

כיון שנוסף לכך שדורנו זה הוא דור האחרון של הגלות, סוף הגלות, ודור הראשון של הגאולה, התחלת הגאולה, נמצאים אנו בימי סגולה השייכים להגאולה. יש להוסיף מיום ליום (כהוראת ימי חנוכה⁴ ש„מכאן ואילך מוסיף והולך”⁵) בהענינים המביאים את הגאולה בפועל ובגלוי.

ומהם:

חיזוק האמונה התשוקה והצפי' לביאת המשיח, עד כדי כך, שנרגש אצלו שכל זמן שמשיח צדקנו עדיין לא בא בפועל ובגלוי, ימיו חסרים, כדברי יעקב שאפילו מאה ושלושים שנה הם „מעט”⁶, כיון שעדיין לא באה הגאולה בפועל.

- 1) תהלים פט, נב.
- 2) ראה שיחת שמה"ת תרס"א – לקו"ד ח"ד תשפו, ב ואילך. סה"ש תש"ב ס"ע 141 ואילך.
- 3) שה"ש ב, ח ובשהש"ר עה"פ.
- 4) ובאופן של פעולה נמשכת גם לאחרי ימי חנוכה – שהרי „מעלין בקודש ו(עאכו"כ ש)אין מורידין” (שבת כא, ב).
- 5) שבת כא, ב. שו"ע או"ח סתרע"א ס"ב.
- 6) ויגש מז, ט.

ובכך נעלים נרות חנוכה מנרות המקדש, כמובן מדברי הרמב"ן⁴, כי נרות המקדש בטלו כשחיללו היוונים את בית המקדש, אבל נרות חנוכה „אינן בטלין לעולם”, הם מאירים גם בגלות, בעת החושך הגדול ביותר.

דבר זה הוא בדוגמת מעלת בעלי תשובה על צדיקים⁵. צדיקים אין להם כל שייכות לרע; ואילו בעלי תשובה יש להם הכח באמצעות התשובה לעשות שגם מ"זדונות" יהיו "זכיות", להפוך את הרע עצמו לטוב.

גם מספר הנרות בחנוכה גדול ממספר נרות המקדש: נרות המקדש היו שבעה ונרות חנוכה – שמונה. מספר שבעה מורה על "שבעת ימי ההיקף" (כל סדר הזמן בעולם), שזהו סדר של השתלשלות⁶; ומספר שמונה מורה על למעלה מסדר השתלשלות, לכן בבית המקדש, בו היה גילוי אלקות, היה די במספר שבעה, האור שבסדר השתלשלות, אבל כדי להאיר גם את מקום החושך, יש צורך באור שהוא למעלה מהשתלשלות – שמונה נרות חנוכה⁷.

ומרומז (ככל הענינים דפנימיות התורה) גם בנגלה דתורה. כי היו עבדי שלמה שמרדו בו ונתערבו בין התרמודים (כדמשמע במס' יבמות טז, ב), והמרידה בשלמה שישב על כסא ה' הו"ע המרידה ופריקת עול מלכות שמים. – וגם מזה נראה מעלת נרות חנוכה על נרות המקדש, שהרי הגילוי דביהמ"ק לא שלל את מציאות מרידת תרמוד, ואדרבה היא היתה שותפת בחורבן הבית (ירושלמי תענית פ"ד סוף ה"ה), ונרות חנוכה מכלים (אפילו) ריגלא דתרמודאי, מבטלות כל מציאותה (גם רגל בחי' היותר אחרונה) דפריקת עול.

- 1) ר"פ בהעלותך.
- 2) ברכות לז, ב. וראה ס' המאמרים ה' תש"ט ע' 183 הערה 1.
- 3) שו"ת הרשב"א ח"א סי' ט. וראה ד"ה ויהי ביום השמיני תש"ד באריכות.
- 4) שמשעם זה קבעו גם ברכת רפואה בשמינית, כי רפואה הו"ע התשובה, וכמבואר בד"ה וכל אדם לא יהי' להצ"צ ודשנת תשכ"ג. עיי"ש.

א. הרמב"ם בסיום הלכות חנוכה פוסק: „הי' לפניו נר ביתו ונר חנוכה נר ביתו קודם”, כי נר שבת הוא משום שלום בית. ומסיים הרמב"ם: „גדול השלום שכל התורה ניתנה לעשות שלום בעולם”

וצריך להבין, מדוע כותב הרמב"ם על גדול השלום בהלכות חנוכה דוקא והרי היה יכול לעשות כן בהרבה הלכות קודמות שבהן ענין השלום מתאים? גם, כל ההלכה, שנר ביתו (שבת) קודם ועדיף מנר חנוכה, מקומה לכאורה בהלכות שבת ושם היה יכול הרמב"ם להוסיף גם ש"גדול השלום וכו'". ובפרט שיתח עם הדין של נר ביתו ונר חנוכה – מביא הרמב"ם את הדין של נר ביתו וקידוש היום – שלו אין כל קשר להלכות חנוכה.

ב. דובר כמה פעמים על ההבדלים שישנם בין נרות המקדש ונרות חנוכה, שנרות המקדש מצותן להדליקם בפנים בית המקדש ודוקא כשהאיר היום. לעומתם צריכים להיות נרות חנוכה „על פתח ביתו מבחוץ” – וצריכים להדליקם משתשקע החמה.

נרות המקדש הודלקו במקום שהאיר בו אלקות בגילוי וההעלם של העולם לא היה שם כלל. לפיכך כשהכניסו היוונים את הטומאה למקדש בטלה עבודת בית המקדש בכלל, והדלקת נרות המקדש – ביחוד. החידוש של נרות חנוכה הוא, שהם מאירים גם את ה"חוקי" ואפילו את מחשכי הלילה, את הגלות, עד לביטול כל ענין ה"לעומת זה" – „עד דכליא ריגלא דתרמודאי”² – (תרמוד" אותיות „מורדת”³).

- 1) כמו בגמרא, אבל ביתר קישור ביניהם ראה שם. ואכ"מ.
- 2) שבת כא, ב.
- 3) קהלת יעקב (לבעהמ"ס מלוא הרועים) בערכו.

ומתגעגעים לגאולה האמיתית והשלימה.

וכיון שבנ"י עוסקים בלהט ("קאכן זיך") בביאת המשיח – הרי מובן, שבכל ענין מחפשים לכל לראש את השייכות עם "אחכה לו בכל יום שיבוא".

ובנדו"ד: בעמדנו בימי החנוכה – הגם שבחנוכה כלולים כו"כ ענינים – מדגישים לכל לראש את שייכותה עם הגאולה: סיבת היו"ט היא בשל נס פך השמן שאירע בקשר עם הדלקת המנורה בביהמ"ק, ואח"כ היתה חנוכת המקדש ע"י החשמונאים (פינו את היכלך וטהרו את מקדשך). הרי זה מזכיר ליהודי מיד, וזה מוסיף לו עוד יותר באחכה לו בכל יום שיבוא ובנין וחנוכת ביהמ"ק השלישי, והדלקת המנורה ע"י אהרן כהן גדול, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

. . . ועד"ז מובן גם בנוגע לפרשה שקוראים בשבת חנוכה זו: מיד כשיהודי שומע וקולט בקריאת התורה את המילה "מקץ" – מתעורר הוא: אהא! זה מרמז על קץ הגלות, וקץ הימים וקץ הימין³, קץ הגאולה!

אח"כ כאשר הוא קורא ושומע את ההפטורה – "ראיתי והנה מנורת זהב כולה גו"⁴ – הוא קולט מיד שהמדובר הוא אודות הגאולה העתידה!⁵

הקריאה אודות הנשיאים בכלל ואודות נשיא לשבט ראובן בפרט – מזכירה לו מיד שבגאולה האמיתית והשלימה יהיו כל הנשיאים, ואז יתגלה איך שבנ"י הם ה"בכור" דכל העולם כולו.

נר רביעי דחנוכה – מזכיר מיד את הגאולה הרביעית. הזמן בו תהי' שלימות גילוי אלקות בכל ד' רוחות העולם.

לקוטי

ג. עם זאת – אף שישנה מעלה בעבודת הבעלי תשובה, שמגיעה לדרגא נעלית יותר מעבודת הצדיקים – יש גם לעבודת הצדיקים מעלה בכך, שאין להם עסק כלל עם הרע, כל עבודתם היא רק עם טוב, והאור האלוקי הוא אצלם יותר בגילוי.

לפיכך תכלית השלימות היא לחבר שתי העבודות – עבודת הצדיקים ועבודת בעלי תשובה. שלימות חיבור שתי העבודות תתחדש בביאת המשיח: "משיח אתא לאתבא צדיקיא בתיובתא"⁸, משיח יבוא להחזיר גם את הצדיקים לתשובה. חיבור זה של שתי העבודות בא על ידי אור שהוא למעלה משניהם, המאחד את שתי העבודות יחדיו.

מעלה זו של חיבור שתי העבודות מרומזת גם בנרות חנוכה⁹: הם עצמם מאירים את חשך הלילה והגלות, אבל הם נובעים ונמשכים מנרות המקדש – תיקנו אותם לזכר ועל ידי הנס שהיה בנרות המקדש.

והו רמז נוסף במספר "שמונה" של נרות חנוכה, שמרמז על הגילוי שלעתיד – דוגמת הכינור של ימות המשיח שיהיה לא ככינור המקדש שהיה בן שבעה נימין אלא של שמונה נימין¹⁰ – שזהו לא רק הגילוי של למעלה מסדר השתלשלות, כאמור לעיל, כי אם יש כאן המשכת העצמות, אמיתית ענין הבלי גבול, המחבר את שני הענינים: השתלשלות (צדיקים) ולמעלה מסדר השתלשלות (תשובה).

חנוכה

ד. על פי זה יובן מה שהרמב"ם מביא את גודל השלום בהלכות חנוכה דוקא: שלום הרי פירושו איחוד של שני דברים הפכיים ומנגדים זה לזה¹¹. בניגוד ישנן כמה דרגות. ובעניננו: השלום וההתאחדות של כל עניני הבית לתכלית אחת של "ושכנתי בתוכם", ובפרט ה"כנגדו" של האשה (ביתו זו אשתו)¹² ולעשות כל הצריך להפכה ל"עזר"¹³ – שלום ביתו על ידי נרות שבת¹⁴. ניגוד גדול יותר (ובמילא – שלום גדול יותר) הוא, נגוד חושך (משתשקע החמה) ואור, השתלשלות ולמעלה מהשתלשלות. והו ענין חנוכה: (א) ענין עבודת התשובה, שגם החושך יואר (שלום וחיבור של דברים נפרדים – עם אלקות); (ב) חיבור שתי העבודות: צדיקים ובעלי תשובה, השתלשלות ולמעלה מהשתלשלות.

אבל כאשר אין לאדם די כח – מובן שעליו להתמסר ב"ושכנתי בתוכם" בביתו, ולא בהארת את החוץ – עליו להדליק נרות שבת – שלום בית עדיף.

(משיחת ש"פ וישב תשכ"ב)

ה. נרות חנוכה נבדלים משאר נרות של מצוה, – אפילו מנרות המקדש – אף שנרות חנוכה מקורם מנרות המקדש – בכך ששאר נרות מצוה הם אמצעי בלבד לתכלית מסויימת שמשיגים על ידי הנרות, אבל נרות חנוכה, הם עצמם הכוונה והתכלית.

(11) ראה אגה"ק סו"ס ל'.

(12) ריש יומא. וראה שבת קיח, ב.

(13) יבמות סג, א.

(14) ראה שו"ע אדה"ז (או"ח ר"ס רסג) בטעם נרות שבת "שלא יכשל בעץ או באבן כו' ועיקר כו' שאוכל אצלו". [וכל צרכי האדם נכללים בשם אכילה]. וע"פ הג"ל בפנים בענין דעור כנגדו יומתק המשך דברי הרמב"ם בהל' חנוכה שם בטעם דנר ביתו קודם משום שלום ביתו "שהרי השם נמחק לעשות שלם בין איש לאשתו" וד"ק. כן יומתק מה שנק' הנרות נר ביתו (והוצרך רש"י – שבת כג, ב – להוסיף ביאור "בשבת") ולא נר שבת.

(8) ראה לקו"ת דברים צב, ב. שה"ש נ, ב.

(9) השייכות בזה גם לפ' וישב – ראה א"ת להמגיד ר"פ וישב, שפירש: ארץ מגורי (לשון יראה) אביו – אף שהוא בארצות תומריות עזה"ז, עכ"ז הוא במגורי אביו ר"ל ביראת אביו שבשמים. ארץ כנען – ואפילו הוא בין הרשעים (כנען בידו מאוני מרמה), אינו לומד ממעשיהם. (ועד"ז פירש גם בתו"א שם, שיש שני ארצות, אלא שבתו"א מברר בדרגא נעלית יותר: יחו"ע ויחו"ת). ונמצא שב' הארצות הו"ע עבודת הצדיקים ועבודת התשובה, ושניהם בכתוב אחד.

(10) ערכין יג, ב. ראה לקו"ת תוריע כא, ד.

... ועד"ז איז אויך מובן בנוגע צו דער פרשה וועלכע מ'לייענט דעם שבת חנוכה: גלייך בשעת אַ איד הערט און דערהערט בקריאת התורה דעם וואָרט "מקץ" – כאַפּט ער זיך: אַהאַ! דאָס איז מרמז אויף דעם קץ הגלות, און קץ הימים און קץ הימין³, דער קץ הגאולה!

דערנאָך בשעת ער לייענט און הערט די הפטורה – "ראיתי והנה מנורת זהב כולה גו"⁴ – דערהערט ער גלייך אַז דאָס רעדט זיך וועגן די גאולה העתידה!⁵

די קריאה וועגן די נשיאים בכלל און וועגן נשיא לשבט ראובן בפרט – דערמאָנט אים גלייך אַז מ'וועט האבן די אַלע נשיאים בגאולה האמיתית והשלימה, און דעמולט וועט נתגלה ווערן ווי אידן זיינען דער "בכור" פון כל העולם כולו.

נר רביעי דחנוכה – דערמאָנט גלייך אויף דער גאולה הרביעית. ווען עס וועט זיין שלימות גילוי אלקות בכל ד' רוחות העולם.

(משיחות ש"פ מקץ, שבת חנוכה תנש"א)

(3) ראה אוה"ת ריש פרשתנו. לעיל ע' 15. וש"נ.

(4) זכר' ד, ב.

(5) מדרש – הובא בלקו"ת בהעלותך לד, סע"ב.

כאשר אדם שקוע בתוקף ("ליגט שטארק") בענין מסויים, הרי טבע בן אדם, שכאשר באים ענינים נוספים הוא מחפש ומוצא – לכל לראש – את הנקודה המשותפת עם הענין שבו הוא שקוע (אע"פ שיכולים להיות בזה עוד ענינים, וענינים עיקריים).

בנוגע לבנ"י, ובפרט בסוף זמן הגלות (לאחרי שכלו כל הקיצין¹, וכ"ק מו"ח אדמו"ר העיד שכבר עשו תשובה וסיימו הכל) – "שקועים" הם ב"אחכה לו בכל יום שיבוא"², שבמשך כל היום (בכל יום) מחכים

לכך שגם כשאין פרסומי ניסא כלל, מקיימים את מצות נרות חנוכה ומברכים עליהם ברכה בשם ומלכות.

בנרות שבת, אם מדליקים אותם באופן שאינו מביא לתכלית זו של שלום בית – כגון שיש כמה בעלי בתים שמדליקים את נרות השבת באותה מנורה, ואין הנרות הנוספים מוסיפים אור, ובמילא גם לא שלום בית, אסור לברך על נרות אלו²¹. ואילו בנרות חנוכה הדין פשוט²²: "נר שיש לה שני פיות עולה לשני בני אדם", אף שהנר השני במנורה אינו מוסיף כלום בפרסומי ניסא. כמו כן אומרת הגמרא²³, ש"בשעת הסכנה", כשאי אפשר להדליק נרות חנוכה באופן של פרסומי ניסא, די בהנחת הנרות על השלחן לעצמו ומברך עליהם. הרי שענין פרסומי ניסא בנרות חנוכה הוא רק תוספת לתכלית העיקרית – אור הנרות עצמו.

1. פנימיות הביאור בזה: כל עניני חנוכה – בין גזירות היוונים בימים ההם, בין מסירות הנפש של היהודים באותם הימים, שהביאה את נס החנוכה, בין הנס עצמו, ובמילא גם מצות נר חנוכה שתקנו חכמים לזכר הנס – נוגעים בהתקשרות בין ישראל להקב"ה שהיא למעלה מטעם ודעת.

מטרת גזירות היוונים היתה: "להשכיחם תורתך", תורה שלך, את האלוקות שבתורה שהיא למעלה מהשכל. הם לא התנגדו לכך שבני ישראל ילמדו את שכל וחכמת התורה; רצונם היה רק שלא יורגש בלימוד התורה שהיא תורתו של הקב"ה. וכן גם "להעבירם מחזקו רצונך" – שבני ישראל לא יקיימו את ה"חוקים", את המצוות שהם מעל השכל,

נרות של מצוה נחלקים בכלל לשני סוגים: (א) נרות העשויים לכבוד, כמו נרות בית הכנסת וכיו"ב, שמדליקים אותם בבית הכנסת לכבוד, ולא מפני אורם; שלכן אי אפשר לברך עליהם ברכת בורא מאורי האש, להבדלה¹⁵; (ב) נרות המדליקים אותם כדי שיאירו, כנרות שבת שמדליקים אותם כדי שביאו שלום בית על ידי אורם; גם בנרות המקדש נאמר¹⁶ "ואירו שבעת הנרות", מדליקים אותם לאורם, וכן גם נרות חנוכה הם בשביל האור. שכן לגבי הדין של "אין מבדילין על נר חנוכה" נזקקו לטעם מפני שאסור להנות מהם¹⁷. ומובן מזה, שאם היה מותר להנות מהם היו יכולים להבדיל עליהם, משום שענינם הוא האור.

אבל בסוג השני עצמו, שונים הם נרות חנוכה מנרות שבת ונרות המקדש, שאור נרות שבת ונרות המקדש הוא לשם תכלית: לשם שלום בית (נרות שבת), או בכדי להיות עדות לכל באי עולם, שהשכינה שורה בישראל (נרות המקדש)¹⁸. אבל נרות חנוכה אין אורם לשם מטרה אחרת, כי אם תכליתם קיימת בהם עצמם.

ואף שהגמרא אומרת שנרות חנוכה הם ל"פרסומי ניסא"¹⁹, כדי לפרסם הנס על ידי אורם – אין הכוונה, שכל ענינם הוא לשם כך, אלא שמלבד תכליתם העיקרית יש בהם ענין נוסף, שהם מפרסמים את נס חנוכה²⁰. וראיה

(15) ברכות נג, א. שו"ע אדמו"ר ס' חצר סע' יז.

(16) במדבר ת, ב.

(17) שו"ע או"ח ס' תרפא. האריך בזה בספר מוועדים בהלכה להרש"י ז"ל זוין.

(18) שבת כב, ב. עיין ספרא הובא בתוס' שם.

(19) שם כג, ב.

(20) ועד"ז אין להקשות ממשנת"ל מעלת נ"ח מצד השלום שבהם (אלא שבחי' השלום שבנ"ח היא בחי' נעלית יותר מבחי' השלום שבנרות שבת), וכן מזה שעי' נרות חנוכה מבררין את השמן ומעלין הניצוצות שבו – כי ענינים אלו, הם דברים נוספים בנ"ח. (ועד"ז הענין דפרסומי ניסא). אבל עיקר ענינם אינו למטרה אחרת, והתכלית הוא בהם בעצמם.

(21) ראה בכ"ז בשו"ע אדמו"ר ס' רסג סע' י ובמקומות המסומנים שם.

(22) שבת כג, ב.

(23) שם כא, ב. ואף דצריך נר אחר להיכר – הרי גם באין נר שני מברך ומדליק (סו"ס תרע"ח באחרונים).

הוספה בשורת הגאולה

ט.

בשעת אַ מענטש ליגט שטאַרק אין אַ געוויסע זאַך, איז דער טבע בן אדם, אַז בשעת עס קומען נאָך זאַכן זוכט ער און געפינט – צום אַלעם ערשטן – די נקודה משותפת מיט דער זאַך אין וועלכער ער ליגט (אע"פּ וואָס אין דעם קענען זיין נאָך ענינים, און ענינים עיקריים).

בנוגע צו אידן, ובפרט בסוף זמן הגלות (לאחרי וואָס כלו כל הקיצי'ן, און כ"ק מו"ח אדמו"ר האָט מעיד געווען אַז מ'האָט שוין תשובה געטאָן און מ'האָט אַלץ פאַרענדיקט) – „ליגט מען" אין „אחכה לו בכל יום שיבוא", אַז במשך כל היום (בכל יום) וואָרט מען און מ'בענקט נאָך דער גאולה האמיתית והשלימה.

און וויבאַלד אַז אידן קאָכן זיך אין ביאת המשיח – איז פאַרשטאַנדיק, אַז אין יעדער זאַך זוכט מען לכל לראש די שייכות מיט אחכה לו בכל יום שיבוא.

ובנדו"ד: שטייענדיק בימי החנוכה – איז הגם אַז חנוכה האָט אין זיך כו"כ ענינים – אונטערשטרייכט מען צום אַלעם ערשטן איר שייכות מיט דער גאולה: דער יו"ט קומט צוליב דעם נס פון פך השמן וואָס האָט פאַסירט בקשר מיט הדלקת המנורה אין ביהמ"ק, און דערנאָך איז געווען די חנוכה המקדש ע"י החשמונאים (פינו את היכלך וטהרו את מקדשך). דערמאָנט דאָס גלייך אַ אידן, און דאָס גיט ביי אים צו נאָכמער אין זיין אחכה לו בכל יום שיבוא און בנין וחנוכה ביהמ"ק השלישי, און הדלקת המנורה ע"י אהרן כהן גדול, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

(1) סנהדרין צו, ב.

(2) נוסח „אני מאמין" (נדפס בכמה סידורים) – ע"פ לשון הכתוב חבקוק ב, ג. פיה"מ להרמב"ם סנהדרין הקדמה לפרק חלק היסוד הי"ב.

לקוטי

חנוכה

שיחות

וכיון שנס פך השמן מורה על הקשר בין ישראל להקב"ה באופן שלמעלה מכל מדידה והגבלה ("חבתן של ישראל"), לכן תקנו חכמים את עיקר המצוה של חנוכה בהדלקת נרות²⁷ כזכר לנס פך השמן (ולא את ענין ההלל וההודאה על נס הנצחון במלחמת היוונים), להראות את הקשר בין ישראל להקב"ה, שהוא למעלה מכל מדידה והגבלה²⁸.

על פי זה יובן מה שאורם של נרות חנוכה אינם אמצעי לשם איזה דבר, אלא תכליתם היא בהם עצמם, משום שהם מורים על הקשר עם הקב"ה, על עצמות, במילא אי אפשר לומר שהם לשם דבר אחר, חס ושלום.

ז. כאמור לעיל, נרות שבת, נרות המקדש ונרות חנוכה ענינם הוא – אור.

בגמרא נאמר²⁹: ואין אור אלא תורה שנאמר כי נר מצוה ותורה אור. נמצא מזה, שהאור של כל שלושת סוגי הנרות הנזכרים לעיל, הם תורה. אלא שבתורה עצמה ישנן כמה מדריגות, שבכללותם הם נרמזים בשלושה סוגי נרות אלו:

לימוד התורה על מנת לדעת כיצד לקיים מצוות, לדעת את המעשה אשר יעשן, שזהו – בכללות ובפנימיות – ענין התורה שעושה שלום בעולם³⁰ – נרות שבת, שהם לשלום בית.

לימוד התורה שעל ידו מתקשרים ישראל

שקיומן הוא מתוך קבלת עול, משום שכן הוא "רצונך". כלומר היוונים היו מסכימים אפילו לכך שישראל יקיימו את סוג המצוות שהן בגדר חוקים, על ידי הסברה מסויימת: אפשר לקיים חוקים, גם כשאינם מובנים בשכל, כי סומכים על כך שמצוה החוקים בהיותו בעל שכל נפלא, יש לו מן הסתם גם בחוקים אלו טעם שכלי²⁴. לקיום החוקים באופן כזה – לא התנגדו היוונים כל כך. בעיקר אכפת היה להם מכך שבני ישראל מקיימים את החוקים בקבלת עול לגמרי, ללא כל הסברה, רק משום שכן ציווה הקב"ה²⁵.

זהו גם הביאור מדוע טמאו היוונים כל השמנים שהיו בבית המקדש. כל ענין הטומאה והטהרה הוא הרי למעלה מהשכל, כמו שאומר המדרש²⁶: "אמר הקב"ה חקה חקתי גזירה גזרתי ואי אתה רשאי לעבור על גזרתי" – אין כל ביאור בשכל מדוע מת מטמא ומקוה מטהרת, אלא שכך הוא חוק וגזירת הקב"ה ואין בני ישראל רשאים לעבור עליה. וכיון שטומאה היא ענין שהוא נעלה לגמרי משכל האדם, על כן נלחמו היוונים נגדו ו"טמאו כל השמנים שבהיכל".

גם עבודת ישראל באותו זמן היתה באופן של למעלה מטעם ודעת – במלחמתם נגד היוונים הלכו במסירות נפש (חלשים נגד גבורים וכו') למען ה' תורתו ומצוותיו, והרי כל ענין המסירות נפש הוא למעלה מהשכל.

כך גם בנס חנוכה – נוסף על כך שכל נס הוא למעלה מטבע ושכל – הראה הקב"ה באמצעות נס זה את הקשר המיוחד בינו לבין ישראל: "להראות חבתם של ישראל", שהוא למעלה מהגבלות השכל.

(24) ראה במדב"ר (פי"ט, ג): על כל אלה עמדתי ופרשה של פרה אדומה כו' רחוקה ממני. ושם (פי"ט, ו): א"ל הקב"ה לך אני מגלה טעם פרה.

(25) ראה ג"כ "היום יום" ב' טבת.

(26) במ"ד ר"פ חוקת. רמב"ם סוף הל' מקואות.

(27) ראה תוד"ה הרואה סוכה מו, א. מג"א ר"ס תרע"ז ובג"כ שם. צפנת פענח (להגאון מראגאצוב) על הרמב"ם הל' חנוכה פ"ג ה"ג.

(28) שזהו ג"כ טעם מספר שמונה נרות חנוכה, שמספר שמונה מורה על בחי' שלמעלה מהגבלה, כמבואר לעיל, וטעם מהדרין מן המהדרין, כמבואר בספר לקו"ש [המתורגם] ח"א ע' 80.

(29) תענית ז, ב.

(30) ספרי הובא ברמב"ם סוף הל' חנוכה. וראה לקו"ת ד"ה החלצו וביאורו בביאור מרז"ל (סנהדרין צט, ב) כל העוסק בתורה לשמה משים שלום כו'.

עם הקב"ה³¹ – נרות המקדש, שהם עדות שהשכינה שורה בישראל.

לימוד התורה "לשמה", לשם התורה עצמה, ללא מטרת צדדיות, שזוהי התורה כפי שהיא מאוחדת עם עצמותו ית'³²; שבעצמות – ובמילא גם בתורה כפי שהיא מאוחדת עמו – אין שייך לומר איזו שהיא תכלית אחרת ח"ו מלבד הוא עצמו – נרות חנוכה³³.

ח. אף שפרסומי ניסא הוא רק ענין נוסף לעיקר המצוה של נר חנוכה עצמו, אין סתירה לדבר מהדין³⁴ שאם הדליק נרות חנוכה במקום (שהוא למעלה מעשרים אמה שעין האדם אינה שולטת שם) או³⁵ בזמן, שאי אפשר שיהיה פרסומי ניסא – אין מקיימים המצוה. כי גדר מצות הדלקת נר חנוכה הוא – שהאור מצד עצמו יהיה אור המאיר לבני אדם³⁶ (ולכתחילה גם באופן של פרסום), אבל אין מוכרח שאנשים אכן יקבלו אור זה בפועל. אלא שהאור צריך להיות אור כזה שמצד האור הוא מאיר לבני אדם³⁷.

(31) זח"ג עג, א. וראה תניא ספ"ה ופנ"ב נג.

(32) ראה תניא פכ"ג. בהגות הצ"צ לשם.

(33) ובוה יומתק ג"כ מ"ש הרמב"ן (ר"פ בהעלותך) בשם הגדושה: "אבל הנרות (שלפירושו הכוונה לנרות חנוכה) לעולם אל מול פני המנורה". ולכאורה, מה שייך בני"ח אל מול פני המנורה? אלא שמרמז בזה, בח' התורה כמו שמיוחדת בעצמותו, שבחינה זו היא כולה פנים (ראה אגה"ק ד"ה דוד זמירות), פני המנורה.

(34) שבת כב, א ופירש"י שם. ראה ג"כ רמב"ם הל' חנוכה פ"ג ה"ג ופ"ד הי"ב.

(35) עיין סו"ט תרעג בבי" רש"ל מג"א חמד משה ועוד. (36) כדוגמת המנורה שנאמר בה יאיר.

(37) דוגמת לדבר: כל הראוי לבילה אין בילה מעכבת בו (מנחות קג, ב). – עפ"י מ"ש בפנים, יובן גם טעם הפלוגתא (שבת כא, ב), אם מותר להשתמש באורה

(דנ"ח), טעם המ"ד דמותר להשתמש הוא לפי שהאור דנ"ח פועל ומשמש גם לענינים שבהשתלשלות. וטעם המ"ד דאסור להשתמש לאורה, וכן היא ההלכה, לפי שאין תכליתו של אור זה לשמש ולפעול בעולם, כי הוא למעלה מגדר השתלשלות, וגם כשפועל בעולם הוא בדרך נבדל (וב' ענינים אלו נרמזים בשמן: מפעפע בכל דבר, ומ"מ

ט. הטעם הפנימי על כך שהנרות חייבים להיות מצד עצמם נרות מאירים לכל עד לאופן של פרסום: הדרגות העליונות באלקות, גם את אלו שהם למעלה מסדר השתלשלות, עד עצמות אין סוף ברוך הוא, צריכים להמשיך למטה³⁸. הם אמנם נעלים לגמרי מכל מדידה והגבלה של עולמות, אבל אפילו הדרגות העליונות ביותר צריכים שיומשכו באופן שהמטה ויכל לקבלם.

כך הוא גם בעבודת ה': כח המסירות נפש והקשר העצמי של ישראל עם הקב"ה אין עיקר ענינו להיות אמצעי לעורר ולהאיר את הכוחות הגלויים. תכליתו היא עצם המסירות נפש, ההתקשרות עם הקב"ה, אבל צריך שכח המסירות נפש יהיה באופן גלוי, עד שיוכל להשפיע על הכוחות הגלויים לקיים תורה ומצוות, כמבואר בתניא³⁹, שקיום התורה ומצוות תלוי במסירות נפש. אך אפילו אם כח המסירות נפש שבגלוי אינה משפיע, חס ושלום, בפועל, לקיים תורה ומצוות (כמו בנר חנוכה כשאנו מאיר בפועל לבני אדם), אין זה פגם בהמסירות נפש, כי אם פגם בכוחות הגלויים שהם אינם כלים לקבל ההשפעה מכה מסירות הנפש⁴⁰, אבל את מסירות הנפש הוא

אינו מתערב, שלכן אינו מתמצצם ומתמעט בהמשכתו, כי אינו בבחי' התלבשות.

ועפ"י יומתק ג"כ מ"ש הרמב"ן (ר"פ בהעלותך), שנרות חנוכה וברכת כהנים אינן בטלים לעולם. כי שניהם – ג"ח ובי"כ – צד השווה בהם: למעלה מהשתל' (שלכן ימי חנוכה תקנום בהלל והודאה, ובי"כ קבעו בברכת הודאה, כי אור שלמעלה מהשתל' אינו בגדר השגה ורק בבחי' הודאה לבד), ומ"מ נמשכים ופועלים בעולם, אלא שאין ההמשכה מתמצצמת בהגבלות העולם, עד מהרה ירוץ דברו (כמבואר בלקו"ת ס"פ קרח).

(38) דירה לו ית' בתחוננים – כענין הדירה.

(39) ספכ"ה.

(40) וע"ד גנבא אפוס מחתרתא רחמנא קריא, שגם בשעה שאמונתו בה' מאירה בגילוי וקורא רחמנא, הוא עושה מעשה הגניבה בכחות הגלויים שלו. וכן אפשר שבשעת מסירת נפשו בפועל על קדה"ש, לא יזרח באיו מצוה (ועדיין קל שבקלים הוא) מצד כחותיו הגלויים. [ועיין קונטרס העבודה פ"ה. ואכ"מ].

עורר [ולא רק שהוא תמיד שלם בכה, כמאמר רז"ל⁴¹: "ישראל אף על פי שחטא ישראל הוא"].

י. על פי זה יובן דבר פלא שמצינו במצות נר חנוכה, שבזה היא שונה מכל המצוות. כל המצוות נקבעו באופן שיתכן שגוי יפריע לקיומן. אפילו שלוש המצוות עליהם נאמר⁴²: "יהרג ואל יעבור", יהודי חייב למסור נפשו עליהן, אי אפשר לנכרי לשלוט עליהן לבטל אותן – אבל הנכרי יכול להלחם נגד קיום המצוות. וכשהיהודי אינו מתפעל ומוסר נפשו עליהן, יהרג – אין גם קיום המצוה. לא כן מצות נר חנוכה, אליה אין האיני יהודי יכול לגשת לבטלה, כי אפילו בזמן גזירת השמד, ר"ל, אין הנכרי יכול להפריע לקיום מצוה זו, שכן בזמן כזה מצות נר חנוכה היא כלשון

(41) סנהדרין מד, א.

(42) שו"ע יו"ד סי' קנ"ג, א.

(43) ר"פ בהעלותך. וראה לעיל ס"ב.

לזכות

כ"ק אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח

ויה"ר שעי" קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד